

Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam

Sučić, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:700765>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-08**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

IVA SUČIĆ

Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam
Quality of life in the Republic of Croatia and tourism

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam
Quality of life in the Republic of Croatia and tourism

Završni rad

Kolegij:	Makroekonomija	Student:	Iva SUČIĆ
Mentor:	Prof. dr. sc. Adriana JELUŠIĆ	Matični broj:	24460/18

Opatija, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

IVA SUČIĆ
(ime i prezime studenta)

24460/18
(matični broj studenta)

KVALITETA ŽIVOTA U REPUBLICI HRVATSKOJ I TURIZAM
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 08.09.2023.

Iva Sučić

Potpis studenta

Sažetak

Turizam je aktivnost koja zadire u sve konvencionalne sektore gospodarstva, a obuhvaća kulturne, društvene, ambijentalne i prirodne sadržaje, obuhvaća pokret ljudi izvan mjesta stalnog boravka i privremeni boravak na drugom odredištu, prvenstveno zbog rekreacije.

Turizam je najbrže rastuća grana gospodarstva, a isto tako i jedna od najvažnijih grana gospodarstva Republike Hrvatske. Kvaliteta života je ono što će svatko odrediti za sebe, no ono čime se ovaj rad bavi je kvaliteta povezana s turizmom, točnije povezivanjem glavnih makroekonomskih čimbenika BDP-a, stope zaposlenosti/nezaposlenosti, i inflacije te vanjskotrgovinskom politikom. Rad istražuje utječu li isti na kvalitetu lokalne zajednice, što prikazuje slikovnim i grafičkim prikazima. Država je ona koja direktnim ili indirektnim putem potiče turizam, stvarajući infrastrukturu, potičući razvoj organizacija vezanih za turizam. Održivi razvoj trebao bi strategijama usmjeriti turizam u pravom smjeru te samim time dovesti i do povećanja kvalitete života. Ono što turizam zasigurno donosi su rast zaposlenja, bolja kapitalna ulaganja te poticanje regionalnog rasta i razvoja.

Ključne riječi: turizam; kvaliteta života; makroekonomski čimbenici; održivi razvoj.

Sadržaj

Uvod	1
1. Kvaliteta života	3
1.1. Definicija kvalitete života	5
1.2. Makroekonomski pokazatelji	
1.2.1. BDP	5
1.2.2. Inflacija	7
1.2.3. Stopa zaposlenosti / nezaposlenosti	8
1.2.4. Vanjskotrgovinska politika	10
1.3. Kvaliteta života u gradovima, županijama, općinama	12
2	
2. Turizam	15
2.1. Definicija turizma	15
2.2. Povijest turizma Republike Hrvatske	16
2.3. Ponuda i potražnja hrvatskog turizma	17
3. Strategija održivog razvoja turizma	22
3.1. Održivi turizam	22
3.2. Dokumenti održivog razvoja turizma	23
3.2.1. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.godine	23
3.2.2. Strategija razvoja održivog turizma do 2030.godine	26
4. Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam	28
4.1. Analiza i interpretacija rezultata	37
Zaključak	40
Bibliografija	42
Popis ilustracija	44

Uvod

Predmet i svrha pisanja ovog rada je kvaliteta života u Republici Hrvatskoj te učinci turizma kao jedne od najunosnijih gospodarskih grana u Hrvatskoj. Kvaliteta života je nešto što što je od primarne važnosti za svakog pojedinca te svatko ponaosob ima svoju definiciju. Veoma je teško odrediti točnu definiciju jer to ovisi o znanstvenoj grani koja se bavi proučavanjem iste i o temi koja se uz istu veže. Univerzalna definicija smatra se ona koja govori da je kvaliteta života „ispunjena“ kada su zadovoljene ljudske potrebe. Svjesna činjenice da se ista mjeri raznim čimbenicima poput društvenih odnosa, zadovoljstva sa životom, no u ovom radu ne zaboravljajući na iste, baviti ću se ekonomskim, a kvalitetu života sagledavam kroz makroekonomske čimbenike.

Rad će voditi čitatelja kroz pet poglavlja u istraživanje kvalitete života, pokušavajući dokučiti koliko na kvalitetu utječe turizam. Rad se sastoji od teorijskog dijela, ali i onog praktičnog u kojem sam provela dubinski intervju. U teorijskom dijelu rada čitatelja vodim kroz osnovne definicije potrebne za razumijevanje tematike, kao što su definicija kvalitete života i ekonomski čimbenici kojima je ista definirana.

U uvodnom dijelu ću iznijeti neke od definicija kvalitete života te obrađujem makroekonomske čimbenike BDP, zaposlenost/nezaposlenost, inflacija, vanjskotrgovinska politika te ih stavljam u odnos s kvalitetom života. Nadalje tabličnim prikazom, kao i grafikonima te slikama, prikazujem podatke vezane za makroekonomske čimbenike te prikazujem prihode od turizma kao orijentir koliko oni zapravo doprinose gospodarstvu naše zemlje. Proučavam porast cijena i utjecaj istih na turizam, prikazati ću zaposlenost i nezaposlenost prema spolu i dobi dok ću kroz vanjskotrgovinsku politiku proučavati iz kojih zemalja u Republiku Hrvatsku dolazi najviše ulaganja. Na kraju prvog poglavlja prikazati ću rezultate istraživanja provedenog od strane Ekonomskog instituta u Zagrebu, vezanog za kvalitetu života po županijama, gradovima i općinama.

U sljedećem poglavlju baviti ću se definicijom turizma te ukratko iznijeti povijesne značajke hrvatskog turizma, govoriti ću o ponudi i potražnji istoga, pokušavajući opovrgnuti činjenicu da smo destinacija koja nudi samo sunce i more.

Turizam kao glavnu gospodarsku granu naše države razmatrati ću u trećem poglavlju. Baviti ću se održivim turizmom te ću dati njegovu definiciju, a potom ću kroz dokumente Strategije

razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.godine te Strategija razvoja održivog turizma do 2030.godine prolaziti kroz zadanu temu.

Nadalje u četvrtom poglavlju sagledati ću kvalitetu života u Republici Hrvatskoj i turizam, te ću metodom dubinskog intervjua iznijeti rezultate istraživanja.

Zadnje poglavlje rada sastoji se od osobnog zaključka do kojeg ću doći , promatrajući i mišljenja sudionika koji su sudjelovali u mojemu istraživanju.

1. Kvaliteta života

1.1. Definicija kvalitete života

Kvaliteta života veoma je specifičan pojam, obzirom da ga kroz godine proučavaju razni znanstvenici, religije, ekonomija kao i filozofija i politika. Može biti definirana kroz čovjeka i njegov život, točnije rečeno ono što u datom trenutku svatko smatra kvalitetom za sebe, no treba napomenuti da se kvaliteta života svakog pojedinca mijenja isto kako se mijenjaju misli i promišljanja istoga. Polazište većine definicija je da je kvalitetan život onaj kojega čine zadovoljene ljudske potrebe. Mnogi radovi bave se temom kvalitete života, istražujući ju iz aspekta svojih ciljeva istraživanja. Neki od radova napisanih na tematiku kvalitete života vezuju se uz zdravstvena stanja, dok pojedini proučavaju utjecaj kvalitete na pojedinačnu strukturu. Mark Rapley, autor je koji se dugi niz godina bavi istraživanjem raznih aspekata pojma kvalitete života, o čemu je objavio mnoge radove, samostalno ili u koautorstvu.

U knjizi *Quality of Life Research – Quantitative and Qualitative Approaches* Rapley na sustavan način daje pregled teorija i praktične primjene pojma kvaliteta života analizom radova najvažnijih autora koji su se bavili i još se bave tim pojmom.¹

Prema Eurostatu (statistički ured Europskih zajednica koji prikuplja i objavljuje statističke podatke iz država članica, država izvan Europske unije te od međunarodnih organizacija kako bi informirao institucije Europske unije i omogućio praćenje učinaka politika Zajednice), kvaliteta života određena je različitim čimbenicima i aspektima te se dijeli na različite dimenzije kao što su materijalni životni uvjeti, stambeni uvjeti, radni status, obrazovanje, zdravlje, raspolaganje vremenom.²

Ekonomski institut u Zagrebu, prihvaća definiciju svjetske zdravstvene organizacije kojom se kvaliteta života definira kao „percepcija pojedinca o svom položaju u životu u kontekstu

¹Šakaja Laura, Prikazi i recenzije, Migracijske i etničke teme 19, 2023., str.455

² Eurostat, European Quality of Life Surveys (EQLS),2021.

kulture i sustava vrijednosti u kojima živi te u odnosu na svoje ciljeve, očekivanja i standarde“.³

U daljnjem tekstu iznosi se neke od definicija znanstvenika kao što su Felce i Perry koji su 1993. godine dali definiciju kvalitete života kao " sveukupno, opće blagostanje koje uključuje objektivne čimbenike i subjektivno vrednovanje fizičkog, materijalnog, socijalnog i emotivnog blagostanja, uključujući osobni razvoj i svrhovitu aktivnost, a sve promatrano kroz osobni sustav vrijednosti pojedinca.“⁴ Nadalje znanstvenik Cummis navodni da je kvaliteta života multidimenzionalan konstrukt kojeg čine: životni standard, zdravlje, produktivnost, mogućnost ostvarivanja bliskih kontakata, sigurnost, pripadanja zajednici te osjećaj sigurnosti u budućnost.⁵

Mnoštvo je definicija kvalitete života. Određeni autori mišljenja su koja podupiru objektivne pokazatelje dok se drugi okreću onim subjektivnim pokazateljima, no ono što bi trebalo razumjeti je da kvaliteta života ovisi o pojedincu te o njegovoj sreći i poimanju pojma kvalitete življenja kao što je navedeno na samome početku.

Čimbenici koji igraju ulogu u kvaliteti života razlikuju se ovisno o osobnim preferencijama, ali često uključuju financijsku sigurnost, zadovoljstvo poslom, obiteljski život, zdravlje i sigurnost. Mnoga razmišljanja ukazuju da, financijske odluke često mogu uključivati kompromis pri čemu se kvaliteta života smanjuje kako bi se uštedio novac ili zaradilo više novca. Nasuprot tome, kvaliteta života povećava se trošenjem više novca.

Rad sagledava kvalitetu života kroz makroekonomske čimbenike kojima se bavi u nastavku te kroz turizam, pokušavajući otkriti teže li turistička iskustva i turističke aktivnosti pozitivnom učinku u vidu kvalitete života u različitim životnim domenama kao što su obiteljski život, društveni život, život u slobodno vrijeme, kulturni život, između ostalog. Treba biti svjestan činjenice da kada određena destinacija postane turističkom, kvaliteta života njenih stanovnika tj. zajednice se značajno mijenja.

³ EIZ, Kvaliteta života u županijama, gradovima i općinama, 2023.

⁴ Vuletić i drugi, Kvaliteta života i zdravlje, str 9.

⁵ Ibid, str. 9.

1.2. Makroekonomski pokazatelji

Makroekonomija, grana ekonomija koja se najbolje rečeno bavi prikazivanjem uspješnosti gospodarstva pojedine zemlje točnije, da ona zapravo proučava ukupnost ekonomskih procesa u jednoj zemlji. Kako bi kvaliteta mogla biti promatrana, u nastavku izneseni makroekonomski pokazatelje koje ekonomija svrstava u najbitnije za praćenje istog, a to su: BDP (bruto domaći proizvod), inflacija, stopa zaposlenosti/nezaposlenosti, vanjskotrgovinska politika-izvoz robe i usluga.

1.2.1. BDP

Bruto domaći proizvod (eng. gross domestic product) je po mišljenju stručnjaka najbolje mjerilo za utvrđivanje gospodarske snage neke zemlje. Obuhvaća vrijednost sve robe koja je u nekom vremenskom periodu u zemlji proizvedena, te uz to i vrijednost svih usluga. Bruto domaći proizvod predstavlja ukupan zbroj cjelokupne gospodarske aktivnosti u jednoj zemlji, neovisno o tome tko posjeduje proizvodna sredstva.⁶ Bitno je napomenuti da BDP poznaje pozitivnu i negativnu stopu rasta, kada je stopa pozitivna govorimo o ekspanziji dok je stopa negativna o recesiji.

U nastavku prikaz tablice bruto domaćeg proizvoda od 2019. godine zaključno s 2021. godinom.

⁶ Stutely, R., Ekonomski pokazatelji: smisao ekonomije i ekonomskih indikatora, Masmedia i Poslovni dnevnik, Zagreb, 2007., str. 42

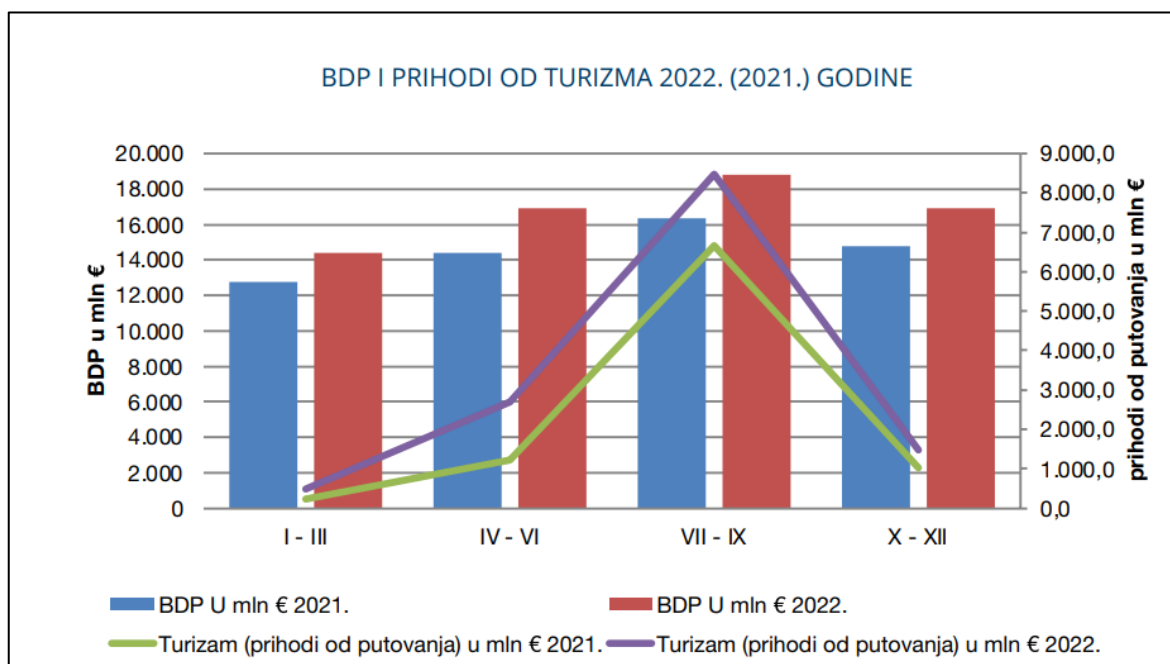
Tablica 1. Bruto domaći proizvod Republike Hrvatske 2019.-2021.

	2019.	2020.	2021.
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. Kuna	412 770	380 123	438 560
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. USD	62 330	57 501	68 917
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. EUR	55 677	50 461	58 287
Realne stope rasta (%)	3,4	-8,6	13,1

Izvor: izrada autora prema podacima DZS (<https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>, 03.09.2023.)

Vidi se da stopa rasta u 2020. godini bilježi znatan pad što ne čudi s obzirom na to da je upravo 2020. godina, godina COVID-19, dok se u 2021. godinu vidi oporavak i značajan skok te realna stopa rasta iznosi 13,1. Izneseni podaci pripisani su i turističkom rastu vezanim uz razdoblje „post Covida“. Zanimljiv je i podatak koliko Republika Hrvatska ima prihoda od turizma, točnije koliki je udio BDP-a od turizma. Prema pisanjima raznih novinskih članaka 2022. godine te 2023. godine smatra se da je udio Hrvatske puno veći od prosjeka Europske unije koji iznosi 4,5%. Upravo ovi podaci prikazani su u Tablici 3. u daljnjem tekstu u poglavlju Ponuda i potražnja hrvatskog turizma.

U nastavku graf podataka kojim se pokazuje znatno povećanja prihoda od turizma 2022. godine naspram 2021. godini, što samim time znači i povećanje Bdp-a za 2022.godinu. tj udijela Bdp-a u turizmu.

Grafikon 1. Bdp i prihodi od turizma Republike Hrvatske - 2022.godine

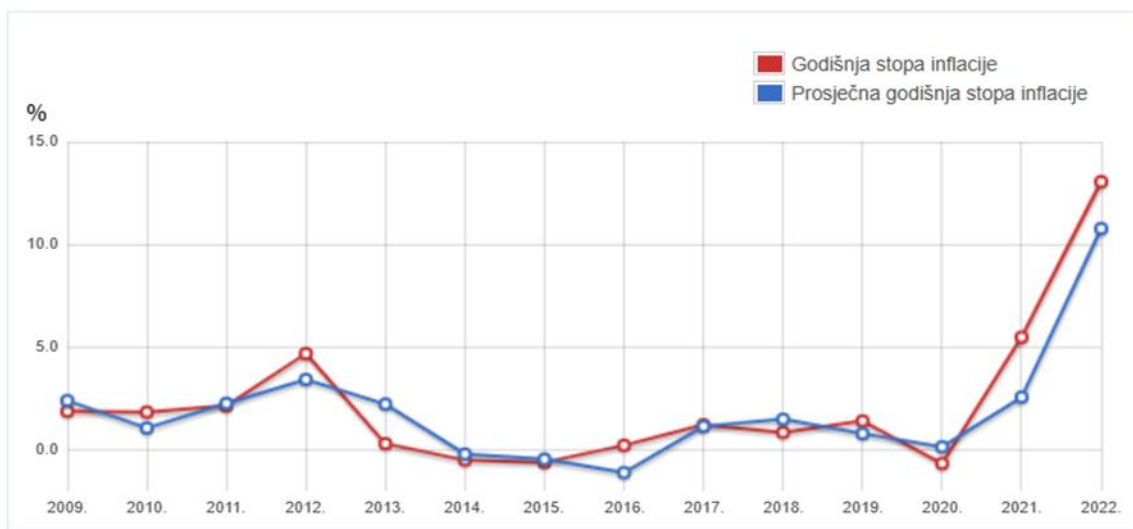
Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Turizam u brojevima, 2022. str.43. ([HTZ TUB HR 2022.pdf](#) pristupljeno 03.09.2023.)

1.2.2.Inflacija

Inflacija je objašnjena kroz definiciju koju je dala Europska središnja banka, a ona glasi; „Inflacija je opće povećanje cijena dobara i usluga, a ne povećanje cijena pojedinih proizvoda. Zbog inflacije se za jedan euro danas, možete kupiti manje nego što se za isti iznos moglo kupiti jučer. Drugim riječima, inflacija smanjuje vrijednost valute tijekom vremena.”⁷

U Republici Hrvatskoj, Državni zavod za statistiku prati kretanje cijena 890. dobara i usluga koje kupuje prosječno hrvatsko kućanstvo te nadalje na tome temelji svoje analize. Prema podacima istih hrvatsko kućanstvo u pravilu najviše troši na hranu i energiju (uključujući gorivo za osobne automobile), na koje otpada više od 40% izdataka, a mnogo manje troši, primjerice, na usluge rekreacije i kulture, čiji je udio u ukupnim izdacima oko 5%.

⁷ Europska središnja banka; Što je inflacija?

Grafikon 2: Grafikon godišnjih i prosječnih godišnjih stopa inflacije Republike Hrvatske u razdoblju 2009. – 2022.

Izvor: DZS ([DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - REPUBLIKA HRVATSKA \(dzs.hr\)](http://dzs.hr)) pristupljeno 28.08.2023.)

U razdoblju od siječnja 2021. godine, do siječnja 2022. godine stopa inflacije je prema izračunu Državnog zavoda za statistiku iznosila je 5.7%.

Turizam, točnije poslovi vezani uz turističku ponudu kao što je to ugostiteljstvo, ili mnogobrojne smještajne jedinice u vrijeme pandemije COVIDa-19, morali su se snaći kako bi održali svoje poslovanje, ono što se dešavalo 2019. godine dalo je naslutiti da će doći do rasta cijena dobara, u jednu ruku zbog teške nabave dobara. Porast cijena dobara nastavlja se sve do 2023. godine te samim time otežava rad u turističkom sektoru. Stopa inflacije raste, praćena povećanim cijenama hrane i pića i prevelik cijenama energenata, turistički sektor bori se za svoj profit, što izravno ima djelovanje na kvalitetu života zajednice odabranog turističkog područja.

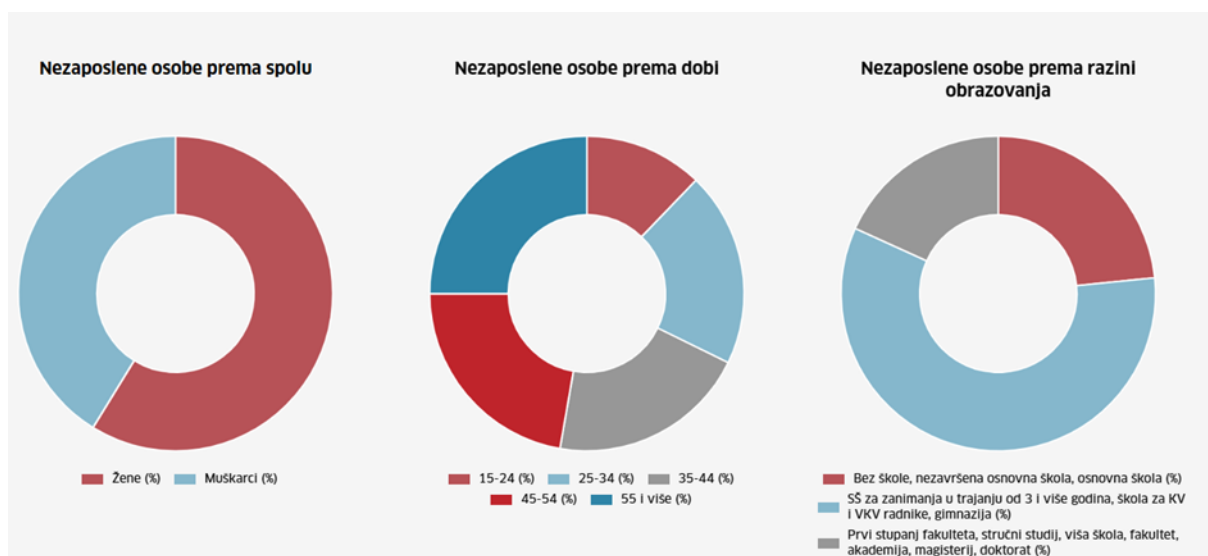
1.2.3. Stopa zaposlenosti/nezaposlenosti

Stopu zaposlenosti najlakše je definirati kao odnos između zaposlenog stanovništva i ekonomski aktivnog stanovništva. Nasuprot stopi zaposlenosti stoji nezaposlenost za koju iako ne postoji točno određena definicija, možemo reći da je to broj radno sposobnog stanovništva koje se ne može zaposliti sukladno svojim sposobnostima i kvalifikacijama. Obje stope dobar su uvid u to koliko pojedina vlast dobro ili loše provodi monetarnu politiku

smatra se da je stoga od izuzetne važnosti pratiti stopu nezaposlenosti. Bitno je naglasiti da radnu snagu čine sveukupno radno stanovništvo od 15 godine života pa sve do 65 godine.

U nastavku podaci o nezaposlenosti, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Iz dolje prikazanih podataka vidi se da je prema spolu više nezaposlenih žena, točnije 59,9%. Prema dobi najviše je nezaposlenih u dobi od 55 i više godina i to 24,5 %, no zabrinjava činjenica da 22,3% otpada na osobe između 45-54 godine dok 20.1 % na osobe između 25-34 godina.

Slika 1 :Trenutačna nezaposlenost u Hrvatskoj (2023.)

Izvor:Hrvatski zavod za zapošljavanje ([Statistika – HZZ](#) pristupljeno 03.09.2023.)

Zaposlenost direktno utječe na turizam. U ljetnim mjesecima zaposlenost raste. To je upravo iz razloga sezonalnosti hrvatskog turizma koji je u punom jeku sve od mjeseca svibnja pa do mjeseca rujna.

Cilj svake zemlje, pa tako i Hrvatske, trebao bi biti da ima optimalnu zaposlenost, također cilj je dostići što veću stopu zaposlenosti stanovništva s obzirom na to da se time daje bolja slika gospodarstva zemlje. Turizam je glavna grana gospodarstva Hrvatske, stoga ni ne čudi da zapošljava najveći broj radno sposobnih ljudi. Nadalje, u područjima gdje je turizam zastupljena grana, veliki broj ljudi radi upravo u djelatnostima veznim uz turizam te samim time utječu i na svoju kvalitetu života. Zanimljiva je činjenica da u takvim krajevima ljudi od 3- 6 mjeseci rada žive 12 mjeseci s obzirom na to da je nekima turizam primarna djelatnost te rade „sezonski“. Iako se u zadnjih par godina turizam uspješno razvija i na kontinentu, ipak je on nešto zastupljeniji u primorskim područjima. Njegova zanimljivost je

što tijekom godina pokazuje da uspješno povećava kvalitetu života osoba u kontinentalnom području. Upravo oni dolaze kao radna snaga tijekom ljetnih mjeseci kao bi sebi i svojim obiteljima omogućili bolju kvalitetu života. Nažalost u sezoni 2023. godine zamjećuju se znatni problemi s radnom snagom u turističkom sektoru pa prethodno rečeno više nije slučaj, već Hrvatska uvozi radnu snagu iz zemalja poput, Indije, Filipina te time ne pomaže u podizanju stope zaposlenosti vlastitog stanovništva.

1.2.4. Vanjskotrgovinska politika

Mnogim državama, pa tako i Hrvatskoj, jedan od ciljeva trebao bi biti omogućavanje unutarnje kao i vanjskotrgovinske ravnoteže, kao i unapređivanje gospodarstva na svjetskom tržištu, točnije njegove konkurentnosti. Vanjskotrgovinska politika bavi se upravo time, skupom aktivnosti kojima jedna zemlja regulira razmjenu dobara i usluga s inozemstvom. Zemlje imaju za cilj ostvariti veći izvoz nego li uvoz.

Postoji pozitivan i negativan neto izvoz. Negativan je upravo onaj kod kojeg se bilježi veći uvoz nego li izvoz roba. Uvoz roba je onaj kojim se bilježi veća potrošnja dohotka stanovništva te samim time se nezaposlenost povećava, a smanjuje se domaća proizvodnja i pad nacionalnog dohotka.

	2019.	2020.	2021.	2022.
Izvoz robe i usluga (% udio u Bdp-u)	51,5	41,5	50,0	59.8

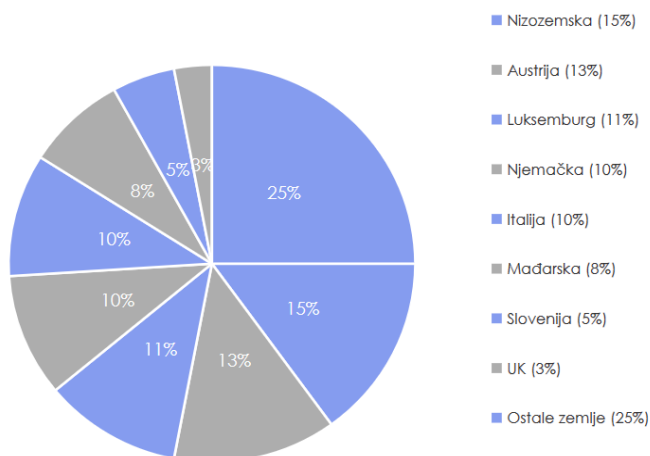
Tablica 2: Izvoz robe i usluga Republike Hrvatske, 2019.-2022.

Izvor: Izrada autora prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja ([Statistika – HZZ](#) pristupljeno 03.09.2023.)

Tablica prikazuje kretanje izvoza roba i usluga gdje je razvidno da je izvoz roba znatno pao u 2020. godini, što ne čudi s obzirom na to da je to godina COVIDa-19. Nadalje u 2022.godini naspram 2021.godine zamijećen je povećani izvoz roba i to skoro za 10 %.

U nastavku podaci o izravnim ulaganjima u Hrvatsku. Prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja od 1993. godine pa sve do kraja 2022. godine zabilježeno je 42,5 milijardi € izravnih stranih ulaganja.

Izravna ulaganja po zemljama:

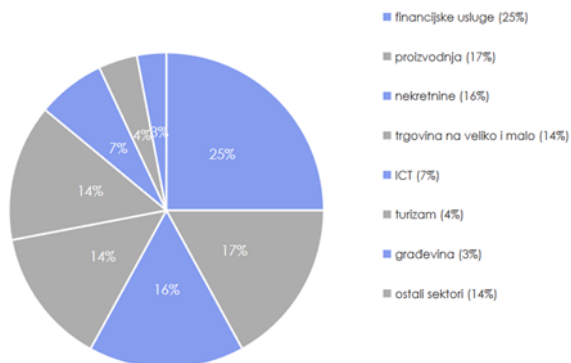

Grafikon 3: Izravna ulaganja po zemljama u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1993.-2022.

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ([Makroekonomski pokazatelji RH | Investirajte u Hrvatsku \(gov.hr\)](#) pristupljeno 03.09.2023.)

Iz sljedećih podataka vidi se da najviše ulaganja u Hrvatsku dolazi iz Nizozemske i to čak 15%, potom slijede Austrija sa 13% te Luksemburg sa 11 %.

Izravna ulaganja po djelatnostima:

Grafikon 4: Izravna ulaganja po djelatnostima u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1993.-2022.

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, [Makroekonomski pokazatelji RH | Investirajte u Hrvatsku \(gov.hr\)](#), pristupljeno 03.09.2023.

Na grafikonu je prikazano u koje djelatnosti se najviše ulagalo, a to su financijske usluge u koje su ulagalo 25%, potom slijede proizvodnja sa 17%, te ulaganja u nekretnine sa 16%. Zanimljiva je činjenica da se veoma malo ulagalo u turizam 4%, a potom slijedi građevina s 3 %.

Turizam kao gospodarska grana, Hrvatskoj donosi najveće prihode i većinom je on taj koji uravnotežuje vanjskotrgovinsku bilancu, stoga činjenica da se u njega minimalno

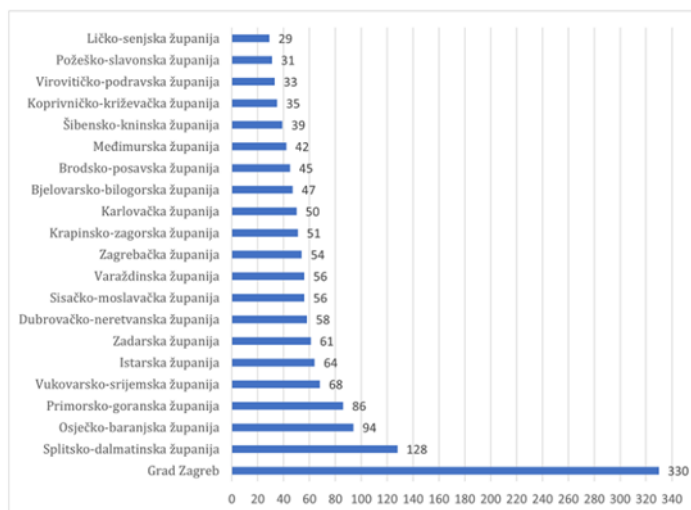
ulaže, zabrinjava. Turizam je jedina gospodarska grana koja nažalost mora popravljati sliku iznimno lošeg gospodarskog upravljanja zemlje. Problem hrvatskog turizma su osim nepredvidivih okolnosti koje su nas zatekle kao što je to COVID-19, kratko vrijeme trajanja tj. sezonalnost.

Smatra se da bi se trebalo pristupiti ozbiljnijem razvoju specifičnih oblika turizma te se tako produžiti sezonu. Hrvatska na tome radi već određeni niz godina no rezultati prikazuju da je to nedovoljno dobro, što samo govori kako se turizam kao jedina gospodarska grana koja je našoj zemlji od iznimne važnosti ne cijeni, ili se ignorira njegova važnost. Postavlja se pitanje koliko dugo može jedna gospodarska grana ili će moći, nositi cijelu državu?

1.3.Kvaliteta života u gradovima, županijama, općinama

Kvaliteta života determinirana je s više čimbenika, no ono što je svim definicijama kvalitete zajedničko je da se koncentriraju na zadovoljstvo pojedinca. Dug niz godina je grad Zagreb na prvom mjestu po kvaliteti života, obzirom na veličinu grada i onoga što on može pružiti, takva informacija ne čudi.

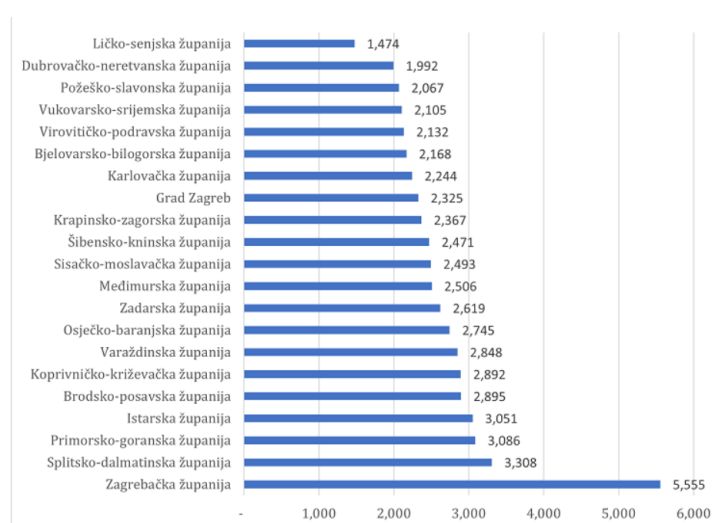
U nastavku podaci Ekonomskog instituta Zagreb, o kvaliteti života.

Slika 2: Broj proračunskih korisnika županijskih proračuna u Republici Hrvatskoj, 2023.

Izvor: Ekonomski institut Zagreb (<https://www.eizg.hr/kvaliteta-zivota-u-zupanijama-gradovima-i-opcinama/6357> pristupljeno 28.08.2023.)

Na slici su prikazane županije, te broj proračunskih korisnika u županijama i Grad Zagreb. Radi se o ustanovama kao što su, škole, vrtići, domovi zdravlja, bolnice, specijalne bolnice ..itd. Naglasak je zapravo na ustanovama koje pružaju određenu uslugu stanovnicima čime se povezuje stupanj zadovoljstva istih. Zamjećujemo da Ličko-senjska županija ima najmanje, dok Grad Zagreb najviše proračunskih korisnika čak 330. Nadalje izneseni su podaci koji nam govore o kojem broju stanovnika brine pojedina županija, čime se predočava i jasnija slika o opterećenost javnih institucija.

Slika 3:Broj stanovnika po proračunskom korisniku, županije Republike Hrvatske

Izvor: Ekonomski institut Zagreb, <https://www.eizg.hr/kvaliteta-zivota-u-zupanijama-gradovima-i-opcinama/6357> (pristupljeno 28.08.2023.)

Najveći broj korisnika bilježi Zagrebačka županija, dok najmanji broj Ličko-senjska županija. Upravo ovi podaci daju nam veoma jasnu sliku o kvaliteti života u pojedinim županijama, uzimajući u obzir činjenicu da se županije financiraju iz županijskog proračuna, a sredstva kojima raspolaže pojedina županija, dobar su pokazatelj kakva kvaliteta života se može pružiti stanovnicima.

Gradovi broj proračunskih korisnika bilježe po ustanovama koje grad ima, ono što se dešava je situacija da pojedini gradovi imaju na raspolaganju primjerice jednu ustanovu. Za primjer je uzet dječji vrtić. Ako drugi grad ima više od jedne ustanove istog karaktera (dječji vrtić), znači da grad koji ima više ustanova istog svojstva, svojim stanovnicima može pružiti više, dok onaj koji imaju jednu ustanovu ili niti jednu, smatra se da pruža lošiju kvalitetu. Analizirani podaci pokazuju da je od 428 općina, 60% općina (243 općine) nema niti jednog

proračunskog korisnika, što bi značilo da se u pojedinim općinama javlja situacija gdje ljudi nemaju stalna zaposlenja, tj. općina nema radnih mjesta za ponuditi isto tako nema ni ustanova od primarne važnosti za svoje stanovnike. Rezultat svega je lošija kvaliteta života u pojedinim krajevima naše zemlje.

Turizam je najviše zastupljen u priobalnom području u ljetnim mjesecima, barem onaj turizam koji najviše doprinosi gospodarstvu zemlje, slijedom navedenog smatra se da bi županije, trebale potpomagati općine u sljedećim stavkama, a to su: otvaranje dječjih vrtića koji bi u turističkim mjestima pridonosila s obzirom na većinsko zaposlenje u turističkom sektoru. Svaka turistička općina bi trebala posjedovati manju liječničku ustanovu, dok bi one veće, trebale osigurati ne samo stanovnicima svojih mjesta, već posjetiteljima, manju bolnicu koja može izvršavati osnovne pretrage. Svaka općina trebala bi imati stručne ljude u svojim turističkim tijelima kao i omanje odbore koji bi tom glavnom tijelu doprinosili. Svime ovime omogućila bi se nova radna mjesta, poboljšao turizam ili podignuo na jednu bolju razinu, a samim time povećala kvaliteta zadovoljstva stanovnika.

2. Turizam

Turizam je grana gospodarstva koja osim što najviše doprinosi gospodarstvu Republike Hrvatske, podložna je brzom razvoju. Stoga reakcije za njegov razvoj moraju biti brze i efikasne. U nastavku donosim definiciju turizma te kratak pregled povijesti istoga.

2.1. Definicija turizma

Turizam je aktivnost koja zadire u sve konvencionalne sektore gospodarstva, a obuhvaća kulturne, društvene, ambijentalne i prirodne sadržaje, obuhvaća pokret ljudi izvan mjesta stalnog boravka i privremeni boravak na drugom odredištu, prvenstveno zbog rekreacije. O turizmu su pisane mnoge definicije ,u nastavku iste:

„Turizam je skup odnosa i pojava nastalih prilikom putovanja i boravka stranaca u nekom kraju, ukoliko taj boravak ne znači nastanjivanje i nije vezan za stjecanje zarade.“⁸

„Turizam je skup odnosa i pojava, koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s tim boravkom nije povezana nikakva njihova gospodarska djelatnost.“⁹

Turizam je društveni, kulturni i ekonomski fenomen koji uključuje kretanje ljudi u zemlje ili mjesta izvan njihovog uobičajenog okruženja u osobne ili poslovne/profesionalne svrhe. Ti se ljudi nazivaju posjetiteljima (koji mogu biti turisti ili izletnici; rezidenti ili nerezidenti), a turizam ima veze s njihovim aktivnostima, od kojih se neke uključuju u troškove turizma.¹⁰

Prihvatimo li bilo koju od definicija, jedno je veoma bitno istaknuti, a to je da je turizam bilo koje zemlje jedan od značajnih elementa ekonomskog napretka iste. U Republici Hrvatskoj turizam je ono što održava gospodarstvo zemlje.

⁸ Pirjevec, B., *Ekonomska obilježja turizma*, Golden marketing, Zagreb, 1998., str. 19.

⁹ Antunac, I., *Turizam: Teorijsko-znanstvene rasprave*, Institut za turizam, Zagreb, 2001., str. 5

¹⁰ Svjetska turistička organizacija (World Tourism Organization), *UN standards for measuring tourism*, 2008.

2.2. Povijest turizma Republike Hrvatske

Turizam u Hrvatskoj postoji više od 150 godina. Prva zabilježena turistička kretanja javljaju se još u 19. st. te se odnose na odlaske na lječenje ili hodočašće pa su u tu svrhu izgrađena svratišta ili prenočišta u kojima su se ljudi tijekom putovanja, koji se u to doba primarano odvijao hodanjem ,mogli odmoriti. Smatra se zanimljivim to što je u povijesti hrvatskog turizma on za razliku od današnjeg u samim počecima možda bio zastupljeniji u kontinentalnom dijelu – Daruvarske toplice, Stubičke toplice, Varaždinske toplice. Villa Angiolina, izgrađena 1844.godine smatra se prvim hrvatskim hotelom, a potom se i u priobalnim dijelu spominju razna lječilišta u Opatiji, Crikvenici, Dubrovniku.

Drugo razdoblje razvoja hrvatskog turizma je ono krajem 19. st pa sve do I.svjetskog rata, a upravo je to razdoblje razvoja cestovnih, željezničkih prometnica te kasnije uvođenje parobrodskih linija na Jadranu. U ovom razdoblju otvaraju se prvi hoteli, te su napisani prvi turistički vodiči. Prva turistička društva osnovana su na otoku Krku 1866. godine i Hvaru 1868.godine.

Razdoblje između dva rata 1930. godine pa nadalje, turizam u Hrvatskoj je bio u svojem punom jeku, dok je kako mnogi kažu „zlatno doba“ hrvatskog turizma ono između 1965. godine do 1975. godine. Zanimljivo je i za napomenuti prvu trajektnu liniju u Hrvatskoj koja je uspostavljena 12. travnja 1954. godine pod imenom „Bodulka“.

Slika 4: Trajekt Bodulka na svojem prvom isplovljavanju u mjestu Šilu
Izvor: privatna arhiva M.Hrzića

Ratno razdoblje između 1991. godine te 1995. godine nije bilo dobro za hrvatski turizam s obzirom na to da su se mnogi turisti bojali te se nisu osjećali sigurno. Poslijeratno razdoblje, a ponajviše nakon 2000. godine Hrvatska bilježi znatan rast u turizmu te se pozicionira u sam vrh turističke potražnje.

2.3. Ponuda i potražnja hrvatskog turizma

Turizam današnjice usko je vezan uz emitivne zemlje točnije one zemlje gdje je zapažena veća sklonost stanovništva spram putovanja u druge zemlje, no podjednako je vezan i uz receptivne zemlje točnije rečeno one zemlje koje su spremne primiti tj. prihvatiti turiste. Samim time na određenom turističkom tržištu javlja se ponuda i potražnja.

Turističku ponuda definira se kao količina roba i usluga koja se nalazi na određenom mjestu, u određeno vrijeme i po određenoj cijeni kako bi zadovoljila potraživanja turista. Turistička ponuda veoma je važan dio na turističkom tržištu, ona ukratko predstavlja sve ono za što su turisti spremni izdvojiti svoj novac, te sve ono što je njima potrebno da bi se osjećali ugodno. Hrvatska je turistička zemlja velikog potencijala, koji se svake godine gradi iako mnogi smatraju da već dosta vremena stagnira te da je „sunce i more“ jedino što može ponuditi. Činjenica je da je Jadransko more dio ponude koji privlači većinu turista, no isto tako to bi mogla biti i naša kulturna baština, kao i parkovi prirode i nacionalni parkovi. Hrvatska je od 1979. godine kada su na UNESCO-ov Popis upisana prva hrvatska kulturna dobra do danas, upisala ukupno 31 nepokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara. Od toga je 10 nepokretnih kulturnih dobara upisano na UNESCO-ov popis svjetske baštine, zatim je 18 nematerijalnih kulturnih dobara upisano na UNESCO-ov reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, jedno je dobro upisano na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita te su dva dobra upisana u UNESCO-ov registar dobrih praksi očuvanja nematerijalne kulturne baštine svijeta. U nastavku tablica hrvatske baštine pod zaštitom UNESCO-a.

SVJETSKA BAŠTINA POD ZAŠTITOM UNESCO-a			
STARI GRAD DUBROVNIK	POVIJESNI KOMPLEKS SPLITA I	NACIONALNI PARK	STARI GRAD
	DIKLECIJANOVA PALAČA	PLITVIČKA JEZERA	TROGIR
EUFRAZIJEVA BAZILIKA	KATEDRALA SV.JAKOVA	STARIGRADSKO POLJE	STEĆCI SREDNJOVJEKOVNIH
U POREČU	U ŠIBENIKU	NA OTOKU HVARU	GROBLJA NADGROBNIH SPOMENIKA
OBRAMBENI SUSTAV	ISKONSKE BUKOVE ŠUME	KARPATA I DRUGIH REGIJA	EUROPE
REPUBLIKE VENECIJE	(BUKOVA ŠUMA U NP SJEVERNI VELEBIT I NP PAKLENICA)		
16.i 17.st u Zadru i Šibeniku			
SVJETSKA NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA POD ZAŠTITOM UNESCO-a			
FESTA SVETOG VLAHA U DUBROVNIKU	ČIPKARSTVO U LEPOGLAVI,	NA Hvaru i Pagu	HRVASTKA PROCESIJA
			„ZA KRIŽEN“
GODIŠNJI POKLADNI OPHOD	DVOGLASNO PJEVANJE I	PROLJETNA PROCESIJA	LJELJA
ZVONČARA SA PODRUČJA KASTAVŠTINE	SVIRANJE ISTARSKJE LJESTVICE	ILI KRALJICA IZ	GORJANA
UMIJEĆE IZRADE DRVENIH DJEČJIH IGRAČAKA	MEDITERANSKA PREHRANA		
IZ HRVATSKOG ZAGORJA			
KLAPSKO PJEVANJE	BEČARAC IZ SLAVONIJE I BARANJE	I SRIJEMA	SINJSKA ALKA-VITEŠKI TURNIR
			U SINJU
MEDIČARSKI OBRT U SJEVERNOJ HRVATSKOJ	NIJEMO KOLO DALMATINSKE ZAGORE		

Tablica 3: Hrvatska baština pod zaštitom UNESCO-a 2022.godine

Izvor: Izrada autora prema [HTZ TUB HR 2022.pdf](#) pristupljeno 02.09.2023.

Turistička potražnja, također ima mnogo definicija ,ovisno iz kojeg aspekta i tko ju daje. Za potrebe ovog rada koristi se definicija koja govori da je turistička potražnja sposobnost nekog tržišnog segmenta potrošača da u određenom vremenu i po određenim cijenama apsorbira određenu količinu proizvoda ili usluga.¹¹ Kako bismo uopće mogli govoriti o turističkoj potražnji bitno je reći da su za njeno ostvarivanje bitna dva elementa a to su slobodno vrijeme i slobodna sredstva. Slobodno vrijeme ono vrijeme gdje je čovjek slobodan od svojih obveza, a slobodna sredstva su ona koja nastaju nakon što čovjek podmiri svoje primarne potrebe te se onda može posvetiti sekundarnim potrebama a tu spadaju i putovanja. Ponuda i potražnja su ono što čini turistički ponudu i bez njih turizma ne bi bilo. Također pozornost treba obratiti i na to da turizam najviše donosi zaposlenju naše države, iako je to još uvijek nažalost sezonalnog karaktera, no brojevi zaposlenih i dalje pokazuju rast zaposlenja u turističkom sektoru.

¹¹ Galičić, Gaškarin, Principi i praksa turizma i hoteljerstva, str 16

ZAPOSLENI U DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA, PRIPREME I USLIŽIVANJA HRANOM						
Djelatnosti pružanja smještaja, Pripreme i usluživanja hranom (u 000)				Udjel u ukupno zaposlnim(u%)		
Godina	Ukupno	U pravnim osobama	U obrtu i slobodnim profesijama	Ukupno	U pravnim osobama	U obrtu i slobodnim profesijama
2003.	78	39	39	5,9	3,8	16,1
2004.	81	41	40	6,0	3,6	15,9
2005.	80	40	40	5,9	3,7	15,5
2006.	82	41	41	5,9	3,6	15,6
2007.	86	45	41	6,0	3,4	15,4
2008.	89	48	40	6,0	3,9	15,3
2009.	86	46	40	5,8	3,8	15,6
2010.	82	45	37	6,0	4,0	15,9
2011.	81	45	36	6,1	4,1	16,3
2012.	82	47	35	6,1	4,1	16,4
2013.	84	50	35	6,3	4,4	16,8
2014.	85	52	33	6,4,	4,6	16,6
2015.	90	58	32	6,9	5,2	16,7
2016.	93	61	32	7,0	5,2	16,6
2017.	92	61	31	6,8	5,3	16,2
2018.	103	73	30	7,2	6,0	15,7
2019.	115	85	29	7,4	6,4	15,3
2020.	99	73	26	6,4	5,5	13,7
2021.	102	75	27	6,5	5,5	14,1
2022.	104	83	27	6,5	5,6	14,2

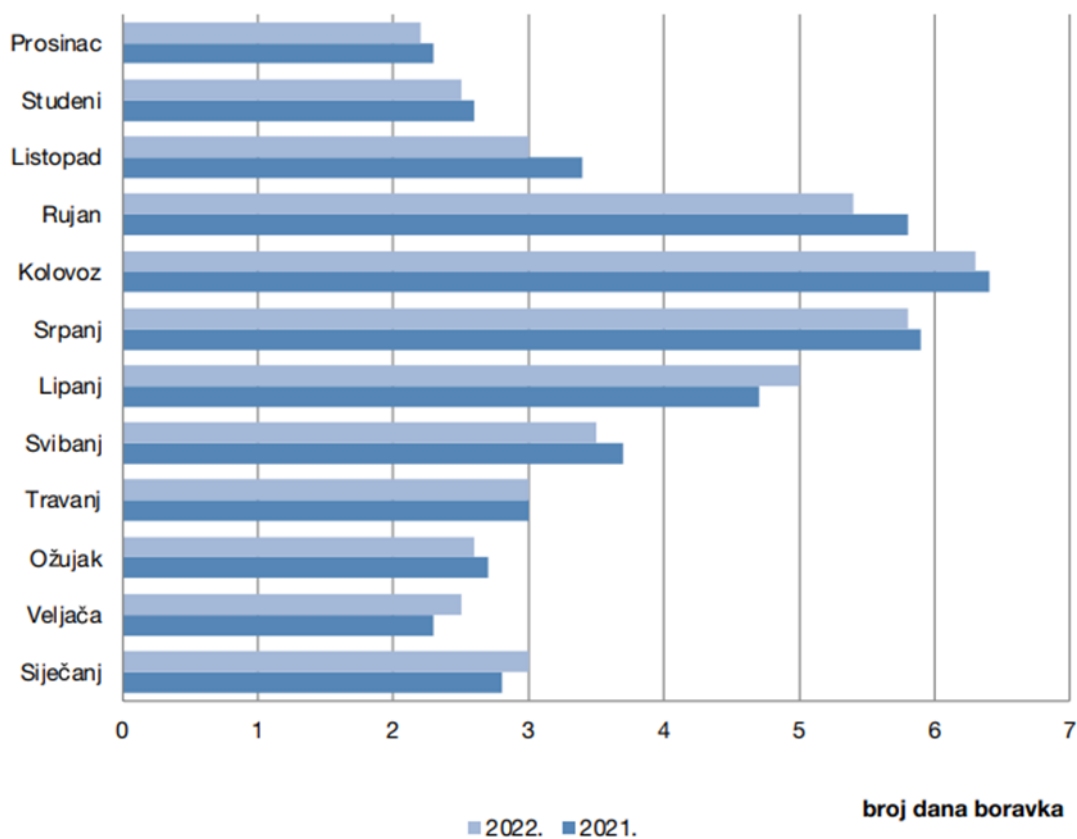
Tablica 4: Rast zaposlenja u turizmu u Hrvatskoj u razdoblju 2003.-2020.

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Turizam u brojevima, 2022.

(https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-07/HTZ%20TUB%20HR_%202022.pdf (pristupljeno 03.09.2023.))

Prosječnim brojem dana zamjećeno je da su se turisti najviše zadržavali tokom mjeseca Kolovoza u 2021.godini ali i u 2022.godini. Potom slijedi mjesec Srpanj, te Lipanj.

PROSJEČAN BROJ DANA BORAVKA

Grafikon 5: Dani boravka turista u Hrvatskoj po mjesecima u razdoblju 2021.-2022.

Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Turizam u brojevima, 2022; ([HTZ TUB HR_2022.pdf](#) pristupljeno 03.09.2023.)

Turizam ima najveću ulogu u rastu BDP-a obzirom da rastu BDP-a doprinosi i rast potrošnje u našem slučaju to možemo sagledati rastom turističke potrošnje. U nastavku tablica prihoda turizma kroz zadnje dvije godine

PRIHODI OD TURIZMA	2021.	2022.	INDEKS 2022/2021.
BDP (u mil. EUR)	58.207	67.390	115,8
PRIHODI OD TURIZMA (u mil EUR)-izvor:HNB	9.134,4	13.113,8	143,6
UDIJEJEL TURIZMA U BDP-u(u %)	15,7	19,5	124,0

Tablica 5: Prihodi od turizma Republike Hrvatske, Izvor: Ministarstvo turizma i sporta, Hrvatska u brojkama str 43. ([HTZ TUB HR_2022.pdf](#), pristupljeno 03.09.2023.)

Na tablici, se vidi da su prihodi od turizma porasli 2022. godine, što i nije iznenađujuće obzirom da se tijekom te godine zamjetio najveći utjecaj „post COVIDA“ u turizmu, kao i velike želje ljudi da ponovno putuju. Hrvatski turizam je nadasve među onima za kojim je potražnja velika, a samim time pojavljuju se i mnogobrojne ponude koje odgovaraju na pitanje potražnje.

Ponuda hrvatskog turizma mogla bi biti bolja te tako omogućiti i bolju kvalitetu života zajednice ono što bi se moralo učiniti je urediti razne propise i zakone vezane za turističke djelatnosti te povećati kontrole istih, samo na taj način Hrvatska može imati sliku ponude kakvu i zaslužuje uz sve navedeno.

3.Strategija održivog razvoja turizma

U nastavku poglavlja dana je općenita definicija održivog razvoja, tj održivog turizma dok se potom bavi dokumentima koje je vlada Republike Hrvatske usvojila vezano uz održivi razvoj, a to su Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, te Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine.

3.1.Održivi turizam

Kada bi govorili o riječi razvoj zaključili bi da ona znači ono što se može, želi poboljšati, ono od čega se želi napraviti bolje za nas ili za zajednicu. Za održivi razvoj kažu kako je on tu kako bi zadovoljio potrebe u sadašnjem vremenu, kako bi i neko buduće vrijeme moglo biti iskorišteno na što bolji način.

Svjetska turistička organizacija daje definiciju održivog turizma kao: "Turizam koji u potpunosti uzima u obzir svoje sadašnje i buduće gospodarske, društvene i ekološke učinke, obraćajući se na potrebe posjetitelja, industrije, okoliša i zajednica domaćina."

Smjernice i prakse upravljanja održivim razvojem turizma mogu se primjenjivati na sve oblike turizma u svim vrstama destinacija, uključujući masovni turizam i druge različite oblike turizma. Načela održivosti odnose se na ekološke, ekonomske i sociokulturne aspekte razvoja turizma, a između ove tri dimenzije mora se uspostaviti odgovarajuća ravnoteža kako bi se zajamčila njegova dugoročna održivost. Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji održivi turizam bi trebao optimalno koristiti resurse okoliša koje čine ključni element u razvoju turizma te tako pomažu u očuvanju prirodne baštine i bioraznolikosti. Nadalje objašnjeno je kako bi trebao poštivati socio-kulturnu autentičnost određene zajednice tj ,u našem primjeru Hrvatska bi trebala očuvati svoju kulturnu baštinu, tradicionalne vrijednosti, ali poštivati isto kod drugih zemalja te ovim načinom doprinijeti međukulturalnom razumijevanju i toleranciji. Nadalje održivi turizam bi trebao osigurati dugoročne, a ne kratkoročne gospodarske operacije, pružajući socioekonomske koristi svim dionicima, uključujući stabilno zaposlenje i prilike za zaradu i socijalne usluge zajednicama domaćinima te doprinoseći smanjenju siromaštva.

Održivi razvoj turizma zahtijeva informirano sudjelovanje svih relevantnih dionika, kao i snažno političko vodstvo kako bi se osiguralo široko sudjelovanje i izgradnja konsenzusa. Postizanje održivog turizma kontinuiran je proces i zahtijeva stalno praćenje utjecaja, uvođenje potrebnih preventivnih i/ili korektivnih mjera kad god je to potrebno. Održivi turizam također bi trebao održavati visoku razinu zadovoljstva turista i osigurati značajno iskustvo turistima, podižući njihovu svijest o pitanjima održivosti i promičući prakse održivog turizma među njima. Iz svega navedenog vidi se kako je turizam kao najbrže rastuća grana isto tako i grana koja bi trebala preuzeti najviše odgovornosti te je sve veći pokretač socio-ekonomskog napretka. Održivi turizam mora uspostaviti ravnotežu između gospodarstva, društva i okoliša kako bi bio održiv na dugi rok.¹²

3.2.Dokumenti održivog razvoja turizma

3.2.1.Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.godine

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju desile su se mnoge promjene, jedna od njih je i ova strategija. Hrvatska je nakon ratnog razdoblja, 2000.godine doživjela najveći procvat u turizmu. Svakom sljedećom godinom, turizam se pomalo izdizao te našem gospodarstvu donio mnoge promjene nabolje. Upravo zbog tog razvoja turizma i zbog ulaska ili skorijeg ulaska Hrvatske u Europsku uniju pokazala se potreba za dokumentom koji bi mogao dati bolje smjernice za razvoj turizma u budućnosti, te je tako nastala Strategija razvoj turizma Republike Hrvatske do 2020.godine. Dokument točnije daje odgovore na pitanja kakav turizam Hrvatska želi te kako do tog cilja doći. Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine predstavlja cjelovit konceptualni okvir koji omogućava:

- koordinirano djelovanje nositelja turističke politike i sustavno usuglašavanje mjera turističke politike;

¹² Brkljača-Pucar, M.: Održivi turizam u Republici Hrvatskoj, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Pula, 2016., p. 16.

- cjelovito razumijevanje ključnih pravaca razvoja hrvatskog turizma kao preduvjet privlačenja interesa potencijalnih domaćih i stranih ulagača; te
- ciljano usmjeravanje razvojno-investicijskog procesa i efikasno povlačenje sredstava EU fondova.¹³

Ukratko bi struktura dokumenta mogla biti opisana kroz tri pitanja. Prvo pitanje glasi GDJE SMO?, te ono analizira sadašnju poziciju hrvatskog turizma. Sagledavaju se atrakcije koje ona pruža, turistička infrastruktura (primjerice postajni broj smještajnih kapaciteta), prometna infrastruktura, dostupnost do naših najpoznatijih atrakcija. Promatrali su se proizvodi koji su primarni kao što je to sunce i more, nautički turizam, poslovni turizam, kulturni turizam. Također sagledavali su se i oni dijelovi turizma od kojih se tek kroz sljedećih 10 godina može očekivati porast kao što je to cikloturizam, zdravstveni turizam, sportski turizam. U dokumentu se navode točni podaci koji ukazuju na veliku zaposlenost stanovništva u sektorima turizma, kao što su ugostiteljstvo, javne službe u funkciji turizma, broj nastavnika u funkciji obrazovanja kadrova turizma. Prema procjenama Instituta za turizam detaljno se analiziraju noćenja turista koja daju dobar uvid u potražnju. Također analizira se turistička potrošnja te iznose detaljni podaci o istoj. Detaljno analizira konkurenciju, dakle zemlje u blizini koje nam mogu konkurirati ili nam konkuriraju kao što su, Francuska, Italija, Grčka, uspoređuje se imdž Hrvatske sa istima, kao i ponuda Hrvatske s ponudom svake pojedine zemlje, te brojni drugi parametri. Iznose se zamjerke hrvatskog turizma i razmišljanja kako isti nije dovoljno dobar te u tom pogledu iako ima mnogo mjesta za napredak ne doprinosi dovoljno hrvatskom gospodarskom i društvenom razvoju. U osnovi hrvatski turizam još uvijek obilježava:

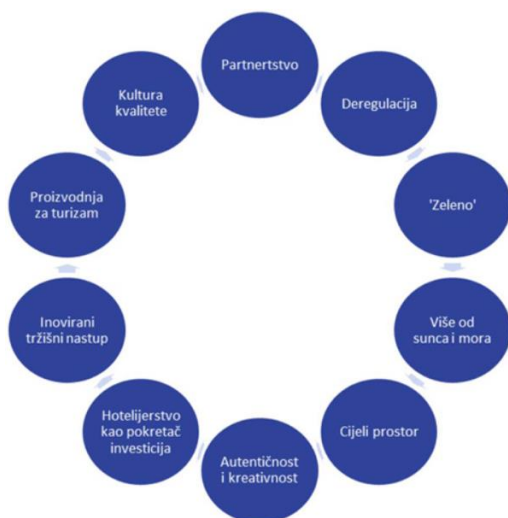
- nedovoljna diferenciranost proizvoda i usluga,
- pomanjkanje inovativnih i kvalitetnijih sadržaja boravka gostiju,
- rast temeljen ponajviše na ekspanziji obiteljskog smještaja u kućanstvima,
- nedostatak kvalitetne hotelske ponude praćen nedovoljnom investicijskom aktivnošću,

¹³ Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske, NN 55/2013

- nedovoljno dobra povezanost zračnim i morskim putem,
- statičan sustav nacionalnog marketinga,
- premalen broj globalno brendiranih destinacija,
- neadekvatna destinacijska turistička infrastruktura,
- naslijeđena orijentacija lokalnog stanovništva prema sezonskom poslovanju.¹⁴

Drugo pitanje koje se postavlja glasi KAMO IDEMO?, ono definira smjer u kojem bi se Hrvatska u pogledu turizma trebala kretati, iznose se brojni trendovi kao i vizije koje postoje primjerice poboljšanje nautičkog turizma, zdravstvenog turizma, cikloturizma, iznose se razvojna načela:

RAZVOJNA NAČELA HRVATSKOG TURIZMA DO 2020. GODINE

Slika 5: Razvojna načela hrvatskog turizma 2020.godine,

Izvor:Strategija razvoja hrvatskog turizma do 2020.godine, NN 55/2013 ([Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine \(nn.hr\)](#)pristupljeno 05.09.2023.)

Nadalje bavi se pitanjem vizije Hrvatske kao turističke destinacije gdje je ona u 2020. globalno prepoznatljiva destinacija, kojom se upravlja na održiv način, stvaranjem novih radnih mjesta, prvi pokušaj vizualiziranja hrvatske kroz cjelogodišnji turizam.

Treće pitanje glasi KAKO DOĆI DO CILJA ? te se ono bavi pitanjima marketinga, razvoja proizvoda, investicija, ljudskih potencijala, upravljanja. Definirane su skupine

¹⁴ Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske, NN 55/2013

turista koje posjećuje Hrvatsku te su dani njihovi opisi kao boljih ili lošijih potrošača kojima se treba prilagoditi. Izdano je deset proizvodnih grupa prema kojima treba graditi turistički proizvod. Javlja se ideja o boljem brendiranju našeg turizma, kao i o određenim projektima primjerice Brownfield kojim bi se devastirani objekti pretvorili u zanimljiva turistička odredišta. Ukupna očekivanja investicija procijenjena su na sedam milijardi eura. Velika je potreba za kvalitetnom radnom snagom te se ističe potreba za kvalitetnim obrazovnim kadrom koji bi uvelike pridonio svojim radom u turizmu. Strategija jednim dijelom ističe ili upozorava kako je Ministarstvo turizma odgovarajuće tijelo provođenja strategije te kako bi se ono trebalo pobrinuti da ista ostvari uspjeh. Strategija je podijelila ekonomske učinke u dva razdoblja, kako bi osigurala jednostavnije ostvarivanje istih. Ekonomski učinci podijeljeni su u razdoblje između 2013.-2015. godine te od 2016.-2020. godine. Politički učinci vezani su uz promjenu brojnih zakona i mjera kao već prije spomenutog Brownfield projekta, zato što mijenjanje propisa dovodi do uspješne izvedbe planiranog.

3.2.2. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine.

Strategija razvoja održivog turizma donesena je 16.12.2002. na sjednici Hrvatskog sabora, te kao takva predstavlja akt strateškog planiranja turizma. Dokument je usklađen s glavnim sudionicima hrvatskog turizma, a zanimljivost daje to što su u njenom stvaranju doprinijeli i predstavnici lokalnih zajednica. Putem portala „e-Savjetovanje“ svoj doprinos stvaranju strategije mogla je dati i šira javnost, a navedeno je da je od 80 zaprimljenih komentara njih 25 prihvaćeno. Izradom ove strategije bavila se i akademska zajednica te svi bitni sudionici hrvatskog turizma.

Temeljem detaljne analize stanja turizma u Republici Hrvatskoj identificirano je deset ključnih izazova hrvatskog turizma danas: vremenska i prostorna neujednačenost, utjecaj turizma na okoliš i prirodu, međuodnos turizma i klimatskih promjena, prilagodba ubrzanim tehnološkim promjenama u turizmu, kvaliteta života i dobrobit lokalnog stanovništva, nedostatni ljudski potencijali u brojnosti i kvaliteti, neadekvatna struktura i kvaliteta smještajnih kapaciteta, nepovoljno poslovno i investicijsko okruženje, nedovoljno učinkovit

zakonodavni i upravljački okvir, utjecaj kriza na turizam te promjene ponašanja i potreba turista.¹⁵

Misija strategije je poboljšanje života lokalne zajednice svih regija te predstavljanje hrvatskog turizma, kroz autentične, srdačne, gostoljubive ljude koji cijene i prepoznaju ono što im naša zemlja nudi i trude se od toga što imaju napraviti najbolje.

Strategija iznosi razmišljanje kako turizam u Hrvatskoj nije samo poduzetništvo već način života. Dokument definira četiri razvojna smjera koji za 2030. godinu a to su : održivo gospodarstvo i društvo, jačanje otpornosti na krize, zelena i digitalna tranzicija, ravnomjeran regionalni razvoj. Upozorava se na zaštitu okoliša, te posljedice koje isti može imati zbog prijekomijernog turizma, nadalje govori se o promjenama koje su se događala prethodnih godina te od kojih sada vidimo utjecaj. Jedan od primjera je porast broja samačkih kućanstava, što u turizmu znači prilagodba ponude za „solo“ putnike. Naglašena je važnost IT sektora kako u promidžbi tako i u bržem i jednostavnijem pristupu informacijama. Strategijom su detaljno analizirani prethodni podaci, tj. oni podaci koje je trebala ostvariti prethodna strategija. Iako brojevi nisu kao što su planirani, ne bi se usudili reći da nisu dobri, uzimajući u obzir i pandemiju COVIDa-19., koji je znatno smanjio i onemogućio posjećenost naše zemlje. Iznesene su činjenice i usporedbe noćenja, uspoređene sa konkurentnim zemljama, nautički turizam, sezonalnost, potrošnja turista. Što se tiče investicija smatra se da u prethodnom razdoblju nisu postignuti dovoljno dobri rezultat te da se kroz novu strategiju trebaju dogovoriti alati kojima bi se upravo te stavke, kao što je to dugo čekanja dobivanja građevinske dozvole, trebali riješiti. Istaknuti su problemi ljudskih potencijala na kojima treba poraditi, a jedan od njih je slabija zaposlenost žena u usporedbi sa stopom zaposlenosti žena u Europskoj uniji. Ono što nam je pomoglo u pandemijskoj godini bilo je iznimno dobra cestovna povezanost, no isto tako donosi probleme u smislu prevelike zatrpanosti cesta u ljetnim mjesecima što znači direktnu zagađenost okoliša koju se ovom strategijom pokušava spriječiti.

¹⁵ Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine NN123/17

4. Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam

Zadana tema promatrana je i kroz druge radove, koji su se svojim istraživanjima bavili proučavajući turizam u određenom mjestu, te je mjereno zadovoljstvo kvalitete i utjecaj turizma vezano uz točno određeno mjesto, primjerice ,kroz gradove, Split, Dubrovnik, Šibenik.

Zanimljivo je istraživanje koje je provelo Ministarstvo turizma i sporta i Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Sveučilište u Rijeci i BlueRock Consulting Zagreb , istraživanje stavova lokalnog stanovništva koje je iznimno važan dio održivog razvoja turizma¹⁶

Analizom podataka prethodnih radova odlučeno je na koji način se provodi istraživanje ovoga rada. U svrhu pisanja rada Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam, provedeno je 8 dubinskih intervjua. Intervjui su provedeni u različitim vremenskim periodima, na istom području u tišini, uz trud da se sudionike izloži što ugodnijem razgovoru. Za dubinski intervju odlučila sam se istražujući zadanu temu te shvaćajući da je na približno slične teme u svrhu pisanja radova, provedeno veoma malo intervjua, a veća količina anketnih upitnika. Također osobno sam razmišljala da se anketni uputnici ponekad ispunjavaju neiskreno dok ovdje se promatra sudionike te se može dublje uči u razgovor sa sudionicima kako bi dobila preciznije rezultate. Intervjui su provedeni tako da je autor postavljao pitanja, a sudionik odgovarao na ista. Pojedini intervjui su snimani, točnije njih 3, dok je ostatak izrazio želju da ne žele biti snimani već je odgovore autor rada bilježio pisanim putem. U svrhu zaštite podataka, prezimena sudionika neće biti iznesena, kako bi se zaštitila privatnost istih. Uz imena sudionika iznijet će se dob i spol. Smatra se da razgovorom možemo puno više saznati te doprinijeti eventualnoj promjeni kvalitete života .Svi ispitanici su odabrani jer se bave jednom od turističkih djelatnosti, no prilikom intervjua jedino što su znali je da je u svrhu pisanja rada, no nisu znali temu rada. S obzirom na količinu ispitanika u daljnjem tekstu iznijet će se način na kojima sam se obratila svakome pojedinačno, potom će biti ispisana postavljena pitanja, a nakon toga tabličnim prikazom prikazani odgovori. Prilikom

¹⁶ Ministarstvo turizma i sporta, Istraživanje stavova o turizmu u okviru izrade Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine, 2021.

davanja odgovora autor iznosi skraćene verzije dok u poglavlju o analizi i interpretaciji rezultata detaljnije objašnjava odgovore istih.

Poštovani....zahvaljujem Vam se na vašem vremenu kojeg ste odlučili odvojiti za ovaj intervju koji će se koristiti u svrhu pisanja završnog rada na temu koju bih Vam rekla na kraju, zato što bih voljela dobiti jedinstvene odgovore bez dodatnih asocijacija. Ako se ne osjećate ugodno prilikom odgovaranja na neko od pitanja, slobodno to izrazite .

Postavljena pitanja sivim sudionicima intervjuja:

1. Koje je vaše strukovno zanimanje, bavite li se njime, volite li svoj trenutni posao?
2. Što mislite o hrvatskom gospodarstvu, ako možete, usporedite ga nekada i sada, smatrate li ga uspješnim?
3. Turizmom ste se počeli baviti u kojoj dobi, iz kojih razloga te pridonosi li on izravno kvaliteti vašeg života?
4. Smatrate li Republiku Hrvatsku dobrom zemljom za život, te što vas najviše smeta u našoj zemlji?
5. Smatrate li da doprinosite zajednici u kojoj živite kao pojedinac, i na koji način?

1. Koje je vaše strukovno zanimanje, bavite li se njime, volite li svoj trenutni posao?	
SUDIONIK 1 Ime: Leo Dob: 33 Spol: Muško	Po struci sam vodoinstalater, nisam se nikad bavio time, osim kućnih popravaka, nikad me to nije zanimalo. Bavim se s više poslova, i da, ponekad ih volim, ponekad ne.
SUDIONIK 2 Ime: Slavica Dob: 63 Spol: Žensko	Po zanimanju sam profesor hrvatskog jezika i književnosti, ove godine odlazim u mirovinu, ali jako sam voljela svoj posao, ponekad je bio izazovan, ali kad sagledam sve u cijelosti smatram da sam ga jako voljela. Kako bih ga inače radila toliko godina..
SUDIONIK 3 Ime: Ivan	Po zanimanju sam diplomirani inženjer strojarstva, pa gledajte s jednog aspekta bavim se svojom strukom no uz nadopunu ekonomije. Vodim tvrtku već preko 40 godina. Nisam poznao volim li nešto raditi ili ne jednostavno sam pratio intuiciju i našao se

Dob:71 Spol:Žensko	na pravom mjestu u pravo vrijeme, to je najbolje što vam mogu reći na pitanje volim li svoj posao.
SUDIONIK 4 Ime:Tea Dob:34 Spol:Žensko	Magistra ekonomije sam, bavim se računovodstvom i da volim svoj posao, u početku ne bih to mogla reći ali sada mogu.
SUDIONIK 5 Ime:Nikola Dob:28 Spol:Muško	Diplomirani inženjer građevine sam, bavim se svojim poslom i volim ga, ne volim radno vrijeme.
SUDIONIK 6 Ime:Damir Dob:44 Spol:Muško	Magistra ekonomije sam, ne bavim se svojim poslom, radim u turizmu.
SUDIONIK 7 Ime:Danijel Dob:44 Spol:Muško	Automehaničar sam, bavim se tim poslom, nemojte me pitati volim li to, (kroz smijeh kaže) dok su svi dijelovi na broju volim. Bavim se time kroz rad u brodogradilištu i marini.
SUDIONIK 8 Ime:Iva Dob:44 Spol:Žensko	Moje strukovno zanimanje je magistra ekonomije, da bavim se tim poslom i volim svoj posao.

Tablica 6:Odgovori sudionika na pitanje 1.,Izvor:Izrada autora prema vlastitom istraživanju

<p>2. Što mislite o hrvatskom gospodarstvu, ako možete, usporedite ga nekada i sada, smatrate li ga uspješnim?</p>	
<p>SUDIONIK 1</p> <p>Ime: Leo</p> <p>Dob:</p> <p>Spol: Muško</p>	<p>Ne razmišljam o takvim temama, ne pratim ih i ne zanimaju me, pretpostavit ću da nije uspješno i da sigurno može biti bolje.</p>
<p>SUDIONIK 2</p> <p>Ime: Slavica</p> <p>Dob: 63</p> <p>Spol: Žensko</p>	<p>Kroz smijeh sudionica odgovara....</p> <p>Mislim da nam je gospodarstvo dosta loše, ja imam 63 godine i u te 63 godine svega je bilo, ali kada se sjetimo da smo nekada odlazili u Trst po primjerice, pelene za djecu i općenito potrebno jer je kod nas bilo iznimno skupo, a sada koliko vidim sve uvozimo. Industrija nam je nažalost loša. I sada razgovarajući sa znatno mlađim kolegama na poslu zamjećujem da ljudi opet odlaze u druge zemlje u našoj blizini da bi kupili osnovne potrepštine, što znači da osim turizma ja ne znam na čemu temelje gospodarstvo.</p>
<p>SUDIONIK 3</p> <p>Ime: Ivan</p> <p>Dob: 71</p> <p>Spol: Muško</p>	<p>Smatram da je u iznimno lošem stanju, pa nama državu spašava turizam, sramota, sve smo prodali.</p>
<p>SUDIONIK 4</p> <p>Ime: Tea</p> <p>Dob: 34</p> <p>Spol: Žensko</p>	<p>Hrvatsko gospodarstvo, zar ono postoji?...Ne znam uopće što bih rekla na ovo pitanje, mislim da smo jako loši po pitanju gospodarstva, neki krivi smjer možda, više ništa ne proizvodimo, potrošnju bih trebala sagledati podatke, al mislim da i to nije neka sreća, a treba gledati i razmjenu dobara pa ne znam, smatram ga lošim osobno, iako znam da ekonomisti gledaju podatke pa ako se odvojim od svoje struke reći ću da je jako loše.</p>
<p>SUDIONIK 5</p> <p>Ime: Nikola</p> <p>Dob: 28</p>	<p>Ne znam, ne mislim apsolutno ništa o tome.</p>

Spol:Muško	
SUDIONIK 6 Ime:Damir Dob:44 Spol:Muško	Uf, gledajte ja sam radio par godina u Njemačkoj i kada bih to usporedio s ovim gospodarstvom mislim da je situacija dosta loša, mislim dovoljno je pogledati bazu podataka i odmah ćemo sve znati, al mislim da je loše, da nema turizma mislim da od nas ne bi bilo ništa..
SUDIONIK 7 Ime:Danijel Dob:44 Spol:Muško	Nemam razmišljanje.
SUDIONIK 8 Ime:Iva Dob:44 Spol:Žensko	Ne mogu raditi usporedbe, kada sam bila mlađa nisam obraćala pozornost na to, ne smatram ga pretjerano uspješnim

Tablica 7:Odgovori sudionika na pitanje 2.,Izvor:Izrada autora prema vlastitom istraživanju

3. Turizmom ste se počeli baviti u kojoj dobi, iz kojih razloga te pridonosi li on izravno kvaliteti vašeg života?	
SUDIONIK 1 Ime: Leo Dob: 33 Spol:Muško	Od svoje 16 godine radim sa svojim bratom u manjem brodogradilištu/marini pretežno sa stranim državljanima, pa mislim da i to spada u turizam pa je moj odgovor od 16 godine. Inače ozbiljnije sam se počeo baviti time s svojom idejom iznajmljivanja plovila u 2015.godini. Siguran sam da doprinosi kvaliteti mogega života, veća zarada jednostavno.
SUDIONIK 2 Ime:Slavica Dob:63 Spol:Žensko	Turizmom sam se počela baviti kada sam upoznala svojeg supruga, njegova obitelj se dugi niz godina bavila turizmom te sam pri ulasku u obitelj tako i ja počela pomagati, a potom smo zajedno suprug i ja izgradili dodatni posao kojeg sada prepuštamo kćerima. Smatram da je turizam sigurno doprinio kvaliteti mogeg života, kao izvor

	<p>dodatne zarade, a mogla bih reći i učenjem stranih jezika kroz razgovor s turistima, zasigurno je doprinio.</p>
<p>SUDIONIK 3</p> <p>Ime:Ivan</p> <p>Dob:71</p> <p>Spol:Muško</p>	<p>Turizmom se bavila moja majka, te sam joj kao dijete nekada pomagao, kasnije kroz školovanje i studij pomagao sam kada sam mogao, no imao sam intuiciju za posao, stoga sam joj predložio da zaradu ulažemo dalje u posao i tako sam krenuo, tada sam imao 28 godina. Meni je to bilo zabavno, ulagati u druge nekretnine i tako voditi posao, al sigurno je doprinjelo mojemu životu, a mislim da će još više mojoj djeci.</p>
<p>SUDIONIK 4</p> <p>Ime:Tea</p> <p>Dob:34</p> <p>Spol:Žensko</p>	<p>Turizmom se bavim odmalena, kao dijete sam pomagala u apartmanima s jednostavnijim poslovima, dok su to radili moji roditelji. Svako ljeto sam to radila, iako sada to više ne radim, imam svoje apartmane te ponekad i ja vikendom obavljam taj posao ,volim ga i da doprinjeo je mojem životu.</p>
<p>SUDIONIK 5</p> <p>Ime:Nikola</p> <p>Dob:28</p> <p>Spol:Muško</p>	<p>Turizmom sam se bavio kratko radeći na jednoj plaži, sada ponekad pomažem svojom baki koja ima apartmane, ali samo u pripremnim radovima za sezonu. Obzirom da mi je posao vezan uz građevinu, da naravno da doprinosi, gradnja objekata u zadnjih par godina je jako porasla, većinom su to apartmani.</p>
<p>SUDIONIK 6</p> <p>Ime:Damir</p> <p>Dob:44</p> <p>Spol:Muško</p>	<p>Turizmom sam se počeo baviti jer je moj otac izgradio kuću s 12 apartmana, imao sam 30 godina možda i manje ne znam sada točno. Rekao sam okej ja to mogu raditi zato što u slobodno vrijeme volim trgovati dionicama a ovo je sezonalnog karaktera pa mi to zato odgovara, a i odličan je izvor zarade. Pa,da,da , podiglo je kvalitetu mog života novčano, ali puno je tu rada.</p>
<p>SUDIONIK 7</p> <p>Ime:Danijel</p> <p>Dob:44</p> <p>Spol:Muško</p>	<p>Stavio sam u funkciju škver (brodogradilište) koje je pripadalo mojem noniću, mislim da sam imao 30 godina, uz pomoć oca. Tu je krenuo rad sa stranicama, čuvanje brodova i slično. Utječe na kvalitetu sigurno pa to mi je posao.</p>
<p>SUDIONIK 8</p>	<p>Turizmom se bavim od djetinjstva. Moji roditelji su vodili turističku agenciju, a sada to radim ja. Obzirom da mi je to posao naravno da doprinosi.</p>

Ime:Iva	
Dob:44	
Spol:Žensko	

Tablica 8:Odgovori sudionika na pitanje 3., Izvor:Izrada autora prema vlastitom istraživanju

4. Smatrate li Republiku Hrvatsku dobrom zemljom za život, te što vas najviše smeta u našoj zemlji?	
SUDIONIK 1 Ime: Leo Dob: 33 Spol:Muško	Ne znam što mislim o tom pitanju,meni je dobra, ali kažem ja ne razmišljam o takvim stvarima, gledam svoje i ne ulazim u takve rasprave većinom.
SUDIONIK 2 Ime:Slavica Dob:63 Spol:Žensko	Ne smeta me ništa, naučila sam kroz godine prihvatiti situaciju kakva uistinu je i nastaviti raditi najbolje što mogu. Previše je toga što treba mijenjati. Mislim da je zemlja dobra za život što se tiče sigurnosti, prirode koju imamo, lagodnija je, dok što se tiče administracije i sličnih stvari mislim na tome mora još puno poraditi.
SUDIONIK 3 Ime:Ivan Dob:71 Spol:Muško	Nemam odgovor na to pitanje, samo ću reći da sam se kroz život puno puta borio s radom i birokracijom pretežno, ali sam isto tako uživao primjerice loveći ribe ili provodeći vrijeme u masliniku, ako razumijte što želim reći.
SUDIONIK 4 Ime:Tea Dob:34 Spol:Žensko	Meni je dobro i ne bih htjela ići nigdje drugdje, al sa stajališta ekonomista moram reći da smatram da stanje nije dobro, nešto treba mijenjati, pretpostavit ću da na ovo pitanje svi to kažu ...haha..(popraćeno smijehom).

SUDIONIK 5 Ime:Nikola Dob:28 Spol:Muško	Za mene je dobra, ne bih nikada napustio ono što imam tu. Ne smeta mi ništa, radim svoje.
SUDIONIK 6 Ime:Damir Dob:44 Spol:Muško	Neću razgovarati o stvarima koje me smetaju, jer me zapravo boli briga za njih one su tu postoje, ja se ne obazirem na njih. Volim Hrvatsku, lijepo je tu i mirniji život je tu.
SUDIONIK 7 Ime:Danijel Dob:44 Spol:Muško	Smeta me politika, smatram ju dobrom.
SUDIONIK 8 Ime:Iva Dob:44 Spol:Žensko	Mislim da Hrvatska ima ono što nijedna zemlja nema, osim kulture, ljudi, prirode, nešto posebno u njoj i iz tih razloga ju smatram dobrom za život, ne smetaju mi prevelike stvari pa ih ne smatram bitnima za spomenuti.

Tablica 9:Odgovori sudionika na pitanje 4., Izvor:Izrada autora prema vlastitom istraživanju

5.Smatrate li da doprinosite zajednici u kojoj živite kao pojedinac, i na koji način?	
SUDIONIK 1 Ime: Leo Dob: 33 Spol:Muško	Da, mislim pružam uslugu koja turističkom odredištu daje još jednu ponudu, a osim toga doprinosim i kroz određene udruge kojima sam član, tako da zasigurno da.
SUDIONIK 2 Ime:Slavica Dob:63	Ekonomski gledano, sigurno doprinosim, plaćanjem raznih nameta te dohotkom od plaće u sve ove godine te plaćanjem poreza itd..da sada ne nabrajamo sve. Ja osobno to smatram doprinosom lokalnoj zajednici.

Spol:Žensko	
SUDIONIK 3 Ime:Ivan Dob:71 Spol:Muško	Zajednici doprinosim sigurno, pa evo ja imam 71 godinu i dalje radim, ekonomski doprinosim sigurno, a kroz turizam također .
SUDIONIK 4 Ime:Tea Dob:34 Spol:Žensko	Smatram da svaka osoba doprinosi u zajednici u kojoj živi pa tako i ja.
SUDIONIK 5 Ime:Nikola Dob:28 Spol:Muško	Sigurno doprinosim zajednici, kroz svoje zanimanje, ali i kroz druge stavke.
SUDIONIK 6 Ime:Damir Dob:44 Spol:Muško	Zajednici doprinosim, pa dio sam turističke ponude ..
SUDIONIK 7 Ime:Danijel Dob:44 Spol:Muško	Ne znam da li doprinosim nikada nisam razmišljao o tome.
SUDIONIK 8 Ime:Iva Dob:44 Spol:Žensko	Sigurno doprinosim, osim svoje agencije, predsjednica sam jedne udruge kroz koju povezujemo i turizam i trudimo se raditi na tome da ga produžimo tako daje to sigurno doprinos.

Tablica 10:Odgovori sudionika na pitanje 4., Izvor:Izrada autora prema vlastitom istraživanju

Na kraju intervjua sudionicima je zahvaljeno na sudjelovanju, te je otkrivena tema rada.

Puno hvala na vašem izdvojenom vremenu kojeg ste nam udijelili. Kao što već znate vaši odgovori koristit će za pisanje završnog rada, na temu: „Kvaliteta života u Republici Hrvatskoj i turizam“, odabrani ste upravo zato što imate iskustva u turizmu i puno hvala još jednom.

4.1. Analiza i interpretacija rezultata

Dubinski intervjui provedeni su kroz 5 jednostavnih pitanja. Potrebno vrijeme intervjua je variralo između 20-45 minuta. Tip dubinskog intervjua je strukturirani, obzirom da su pitanja unaprijed pripremljena, te su svim sudionicima postavljena ista pitanja. Sudionicima su postavljena pitanja navedena u prethodnom poglavlju. Prilikom ispitivanja određenim sudionicima postavljena su potpitanja koja su iskazana u sljedećoj tablici.

POTPITANJA	
SUDIONIK 1 Koji su to dodatni poslovi, kojima se bavite te zašto vas ne zanima gospodarstvo države u kojoj živite, smatrate li da je turizam ono što je najbitniji dio hrvatskog gospodarstva?	Obavljam posao lučkog redara, te i dalje radim na brodogradilištu, ako zatreba pomoć. Znam da turizam nije jedina gospodarska grana, no ponekad se čini kao da je.
SUDIONIK 3 Smatrate li da je naša država dovela do toga da sa 71 godinom radite, obzirom da ste u mirovini mogli već biti?	Radim jer želim, ali da olakšava mi to kvalitetu života obzirom da su mi primanja veća nego što bi to bila mirovina, no smatram da je država kriva i da time smanjuje kvalitetu mnogih mojih kolega koje su u mirovini, ali dolaze raditi kako bi podigli svoja primanja.
SUDIONIK 4	

Možete li točno definirati što bi trebalo mijenjati?	Mišljenja sam da treba dozvoliti ljudima iz struke da budu na određenim pozicijama, al pritom mislim na ljude s iskustvom i znanjem.
SUDIONIK 5 Shvaćate važnost gospodarstva za našu zemlju te koliko ono utječe na porast Bdp-a primjerice kroz veću zaposlenost stanovništva?	Svjestan sam situacije no smatram da ja ne mogu ništa promijeniti al da volio bih da mogu utjecati na povećanje zaposlenosti.

Tablica 11:Potpitanja sudionicima, Izvor:izrada autora prema vlastitom istraživanju

Nakon ponovno pročitanih i preslušanih intervjua dolazi se do sljedećih zaključaka.

Sudionik 1 na pitanje o stanju gospodarstva nije dao odgovor iz kojeg bi mogli znati što točno misli, tijekom intervjua osoba je bila smirena, prijateljskog tona razgovora

U razgovoru sa sudionicima pod brojevima 2 i 3, razgovor je tekao veoma lagodno, sudioniku 3 bilo je postavljeno potpitanje iz kojeg izvodi se zaključak, da osoba iako želi raditi, smatra da nebi trebala raditi kada bi primjerice mirovine bile veće, točnije dovoljne za život. Osoba voli raditi te dodatnim poslom povećava svoju kvalitetu življenja.

Sudionici pod brojem 4 postavljeno je potpitanje na pitanju pod brojem 2. Uočeno je da sudionica nije zadovoljna time što na određenim pozicijama sjede ljudi koji nemaju interesa za iste, te nisu dovoljno kompetentni za obavljanje posla koji im je dodjeljen ili kojeg su odabrale.

Sudioniku pod brojem 5 postavljeno je potpitanje za pitanje pod brojem 2.

Ostalim sudionicima nisu postavljena dodatna pitanja.

Sudionici su različitih zanimanja, od 8 ispitanika, 2 ispitanika ima završenu srednju stručnu spremu, dok ostatak ima završeno visoko školovanje, petero ispitanika je muškog spola dok je troje ispitanika ženskog spola, te to nije utjecalo na ishod istraživanja.

Istraživanja su pokazala da svih osam sudionika smatra da doprinosi lokalnoj zajednici sa svojim poslovima u turizmu. Najveći broj smatra da to čine ne samo izlaganjem svoje turističke ponude, već plaćanjem raznih doprinosa, dohotke na plaću koji bi se potom

trebali vraćati zajednici kroz poboljšanja kao što bolja prometna infrastruktura, ili bilo koje ulaganje koje doprinosi zajednici u kojoj živi.

Analizom pitanja o gospodarstvu ,većina ne želi dati odgovor, no smatra ga lošim, što je poražavajući rezultat uzmemo li u obzir da najstariji ispitanici kao i oni znatno mlađi misle isto, što upućuje da godinama stojimo na istom mjestu.

Smatra se da se ispitanici slažu s činjenicom da turizam doprinosi njima kao pojedincima i to kroz zaradu dok jedan ispitanik spominje i osobni razvoj kroz učenje jezika. Analiza rezultata istraživanja dovela je do razmišljanja da bi u Strategiju održivog razvoja turizma trebalo dodati opširnije članke na koji način poboljšati gospodarstvo države a da ono ne ovisi isključivo o turizmu.

Kvalitetu života svi ispitanici cijene, svjesni ljepota Hrvatske te je to faktor njihova zadovoljstva.

Zaključak

Kvalitetu života određuju mnogi čimbenici dok je turizam, grana koja izravno utječe na gospodarstvo zemlje, a samim time i na kvalitetu života zajednice. U prvom dijelu rada analizirana je definicija kvalitete života i dalje ju smatrana osobnim odabirom, obzirom da svaki pojedinac u društvu zna što je to što čini njegov život kvalitetnim. Kvaliteta života može se i trebali bi biti sagledana kroz makroekonomske čimbenike, no oni nisu jedini pokazatelj iste. Povećanje Bdp-a treba pratiti no misli se da je velika količina prihoda ne prikazana pritom misleći na korupciju koja je u Hrvatskoj izražena kao i na načine poslovanja gdje se dozvoljava prisutnost tzv. "sive zone". COVID-19 veoma je utjecao na turizam, te se to vidi iskazanim podacima, ne čude pritom rezultati 2021. godine koji pokazuju poboljšanja i rast Bdp-a obzirom da unatoč prisutnosti COVID-19 te godine u ljetnim mjesecima mjere su bile blaže te su ljudi nakon određenog perioda kojeg su proveli zatvoreni, bili željni „starog načina života“ te su se u potpunosti prepustili ljetu te svemu onome što zbog virusa COVID-19 nisu mogli raditi. Gospodarstvo Hrvatske ne smije i ne bi trebalo biti na jednoj gospodarskoj grani kao što je to turizam, a Bdp ne bi trebao rasti isključivo zbog turizma već i zbog drugih gospodarskih grana koje bi mu mogle doprinijeti. Praćenje inflacije može direktno djelovati na kvalitetu života društva, a isto tako naslućivati i na stanja koja slijede kao što je recesija. Podaci o zaposlenosti ili nezaposlenosti u turizmu mogu i ne moraju biti istiniti, a to je objašnjeno sljedećim primjerom.

Veliki je broj iznajmljivača privatnog smještaja koji svojim radom doprinose zajednici kroz turističku ponudu koji nude. Postoji velik broj privatnih iznajmljivača koji se u HZZO-u vode kao nezaposlene osobe no one to zapravo nisu kada bismo uzeli u obzir da rade i iznajmljuju svoje objekte te njima ostvaraju primarni prihod što znači da si povećavaju kvalitetu života i potencijalno bi poboljšati sliku gospodarstva pritom, misli se na povećanje zaposlenosti. Iznenadujuća je činjenica da se u turizam ulaže veoma malo samo 4%, a to je nešto što drži gospodarstvo Hrvatske.

Podatke o kvaliteti života i gradovima, županijama, općinama objašnjeni su isto kao i samu definiciju kvalitete turizma, time se želi reći da je ona relativna i za svakog pojedinca drugačija iako vjeruje se da lokalna zajednica boljim upravljanjem vladajućih postiže bolju

kvalitetu života stanovništva kroz otvaranje vrtića, škola, ambulanti i tome sličnog, no smatra se da parametrima kojima Ekonomski institut prati kvalitetu, trebali bi biti dodani zadovoljstvo ljudi (zajednice) životom u određenom području. Turistička područja trebali bi osigurati dovoljan broj vrtića kako bi lokalno stanovništvo s djecom, koje radi u turističkom sektoru, moglo svoj posao još efikasnije obavljati, znajući da su im djeca na sigurnom. Ambulantu bi trebala imati svaka turistička općina, a one s preko 1000 stanovnika i dvije, dok bi se u manjim turističkim mjestima trebala pronaći alternativa primjerice u obliku pokretne ambulante.

U drugom dijelu rada analizirala sam definiciju turizma te ukratko prikazala povijest hrvatskog turizma koji je prisutan od 19.st. pa do danas. Obzirom na to, smatram da naša ponuda ima veliki potencijal. Iako su nas mnogi proglasili zemljom koja nudi sunce i more, smatra se da to nikada nije bilo tako. Ono što Hrvatska nudi kao mala zemlja zapravo nema nitko. Bogata povijest i kulturna baština kao i predivno more ,trebali bi svrstati Hrvatsku u sam vrh svjetskog turizma, ne bi trebalo težiti većim količinama turista jer bismo tako mogla biti postignuta kvantiteta usluga, a treba težiti kvaliteti.

Strategije razvoja turizma svakako su dobri putokazi kako poboljšati nedostatke no treba li Hrvatskoj zaista 10 ,20 godina za pomak nabolje ili to ipak može biti manji vremenski period. Donesene promjene su nažalost minimalno vidljive. Smatra se da mnoge zakonske propise treba promijeniti, a da je jedini način izvođenja te promjene da se spoje osobe koje rade u turizmu, počevši od onih najmanjih jedinica, pa sve do velikih lanaca hotela, s pravnom strukom kao i svima koji smatraju da turizam doprinosi razvoju naše zemlje. Nažalost, hrvatski zakoni su podosta kontradiktorni te zastarjeli. Smatra se da je pravni sustav polaznišna prepreka za daljnji razvoj.

Istraživanjem kroz dubinski intervju dokučeno je da sudionici vole život u Hrvatskoj, smatraju da turizam doprinosi kvaliteti njihova života, no ono oko čega se svi slažu je da je gospodarstvo u lošem stanju te da treba nešto popraviti kako bi Hrvatska napokon mogla ići u smjeru kakvim i zaslužuje te napokon dokazati da ona je najbolja destinacija među svjetskim turističkim destinacijama.

Bibliografija

Knjige

Antunac, Ivan. *Turizam: Teorijsko-znanstvene rasprave*. Zagreb: Institut za turizam, 2001.

Brkljača-Pucar, Marinela. *Održivi turizam u Republici Hrvatskoj*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2016.

Galičić, Vlado. i Laškarin, Marina. *Principi i praksa turizma i hotelijerstva*. Opatija: Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016.

Pirjevec, Boris. *Ekonomska obilježja turizma*. Zagreb: Golden marketing, 1998.

Časopisi

Narodne novine 2023, br.2, <https://www.zakon.hr/cms.htm?id=55636> (preuzeto 03.09.2023.)

Narodne novine 2013, br. 55, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_05_55_1119.html (pristupljeno 03.09.2023.)

Stutely, Richard. *Ekonomski pokazatelji: smisao ekonomije i ekonomskih indikatora*. Zagreb: Masmedia i Poslovni dnevnik, 2007.

Vuletić, Gorka. (ur). *Kvaliteta života i zdravlje*. Osijek: Filozofski fakultet Sveučilišta u Osijeku, 2011.

Ostali izvori

Šakaja Laura ,Prikazi i recenzije, Migracijske i etničke teme 19, 2003. <https://hrcak.srce.hr/file/11910> 14.09.2023.

Eurostat, European Quality of Life Surveys (EQLS), [European Quality of Life Surveys \(EQLS\) | Eurofound \(europa.eu\)](https://eqls.eurofound.eu) 05.09.2023.

Ekonomski institut Zagreb,Kvaliteta života u županijama, gradovima i općinama, [Kvaliteta života u županijama, gradovima i općinama - Ekonomski institut, Zagreb \(eizg.hr\)](https://eizg.hr), 05.09.2023.

Državni zavod za statistiku <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>. 03.09.2023.

Ministarstvo turizma i sporta, Turizam u brojevima,2022. [HTZ TUB HR_ 2022.pdf](https://htz.tub.hr/2022.pdf) 03.09.2023.

Državni zavod za statistiku DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - REPUBLIKA HRVATSKA
[DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU - REPUBLIKA HRVATSKA \(dzs.hr\)](#) 28.08.2023.

Hrvatski zavod za zapošljavanje [Statistika – HZZ](#) 03.09.2023.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja [Statistika – HZZ](#) 03.09.2023.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ([Makroekonomski pokazatelji RH | Investirajte u Hrvatsku \(gov.hr\)](#)) 03.09.2023.

Privatna zbirka fotografija Marino Hrzić

Ekonomski institut Zagreb <https://www.eizg.hr/kvaliteta-zivota-u-zupanijama-gradovima-i-opcinama/6357> pristupljeno 28.08.2023.

Ministarstvo turizma i sporta, Turizam u brojevima, 2022.

https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-07/HTZ%20TUB%20HR_%202022.pdf

30.09.2023

Svjetska turistička organizacija (World Tourism Organization), UN standards for measuring tourism, 2008., <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>, 14.09.2023.

Ministarstvo turizma i sporta, Istraživanje stavova o turizmu u okviru izrade Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine, 2021. [Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske - Istraživanje stavova o turizmu u okviru izrade Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine \(gov.hr\)](#) 14.09.2023.

Europska središnja banka; Što je inflacija, [Što je inflacija? \(europa.eu\)](#) (03.09.2023.)

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1.	Bruto domaći proizvod Republike Hrvatske za razdoblje 2019.-2021.	6
Tablica 2.	Izvoz robe i usluga Republike Hrvatske 2019.-2022.	10
Tablica 3.	Hrvatska baština pod zaštitom UNESCO-a 2022.godine	18
Tablica 4	Rast zaposlenja u turizmu u Hrvatskoj u razdoblju 2003.-2020.	19
Tablica 5.	Prihodi od turizma Republike Hrvatske	20
Tablica 6.	Odgovori sudionika na pitanje 1	29
Tablica 7.	Odgovori sudionika na pitanje 2	31
Tablica 8.	Odgovori sudionika na pitanje 3	31
Tablica 9.	Odgovori sudionika na pitanje 4	34
Tablica 10.	Odgovori sudionika na pitanje 5	36
Tablica 11.	Potpitanja sudionicima istraživanja	37

Grafikoni

Grafikon 1.	Bdp i prihodi od turizma ,Republika Hrvatska2022.godine	7
Grafikon 2.	Grafikon godišnjih i prosječnih godišnjih stopa inflacije od 2009. do 2022	8
Grafikon 3.	Izravna ulaganja po zemljama u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1993.-2022.	11
Grafikon 4.	Izravna ulaganja po djelatnostima u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1993.-2022.	11
Grafikon 5.	Dani boravka turista u Hrvatkoj po mjesecima u razdoblju 2021.-2022.	20

Slike

Slika 1.	Trenutačna nezaposlenost/zaposlenost u Republici Hrvatskoj	9
Slika 2.	Broj proračunskih korisnika županijskih proračuna u Republici Hrvatskoj,2023.	12
Slika 3.	Broj stanovnika po proračunskom korisniku,županije Republike Hrvatske	13

Slika 4.	Trajekt Bodulka na svojem prvom isplovljavanju u mjestu Šilu	16
Slika 5.	Razvojna načela hrvatskog turizma 2020. godine	25